

Процес реформування ЖКГ: ознаки й завдання

О.В.ДИМЧЕНКО, канд. екон. наук, В.В.ДИМЧЕНКО, канд. екон. наук
Харківська національна академія міського господарства
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
dymchenkoo@yahoo.com

Узагальнення результатів аналізу ресурсів, стратегії, інструментів, інституційних параметрів процесу реформування ЖКГ дало можливість виділити його основні ознаки. До них можна віднести: вихід держави із соціальної економіки і, зокрема, зі сфери житлово-комунального господарства; перетворення соціальних аспектів життя населення на приватну справу самої людини.

З метою підвищення ефективності реформування та мінімізації негативних наслідків в розрізі підвищення рівня соціальних конфліктів, адаптування населення, намічено три основні завдання.

Перше стосується подолання діючого в адміністративній системі протягом кількох десятиріч механізму вертикального галузевого управління разом із монополією держави на житловий фонд – визначення господаря житлового будинку. Для цього на сьогоднішній день є певні резерви. На даний момент житловий фонд України складає 215 тисяч багатопверхових житлових будинків, лише 20% з яких побудовано після 1985 р., тобто не потребують капітального ремонту. Інші будинки мають потребу в модернізації. Одним із запропонованих діючим законодавством шляхів прискорення модернізації та залучення для цього додаткових ресурсів є методика, пов'язана із створенням об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). Однак з 215 тисяч житлових будинків тільки в 11 тисячах створено ОСББ, що не перевищує 6% від загальної кількості. Для вирішення цього протиріччя у Департаменті з реформування галузі діє спеціальний сектор, що відповідає за підготовку кадрів у системі ОСББ, в рамках діяльності якого здійснюється підготовка фахівців на базі Харківської національної академії міського господарства.

Друге завдання - перейти на договірні відносини з усіма службами, які обслуговують житловий фонд, що дозволити підвищити

рівень конкурентоздатності послуг і, як наслідок, збалансує співвідношення ціна - якість.

Третє завдання – фінансова стабілізація функціонування галузі. Збиток в якості фінансових результатів діяльності житлово-комунальних підприємств не дозволяє планувати подальшу модернізацію устаткування і стратегічний розвиток підприємств. Залучення прогресивних технологій за відсутності діючих інвестиційних механізмів на сучасному етапі можливо лише за рахунок підвищення вартості послуг, що провокує соціальну напругу у суспільстві.

Одним з напрямків вирішення цього завдання є створення Національної комісії регулювання ринку комунальних послуг (НКРКП) України, на яку покладаються функції регулювання діяльності суб'єктів природних монополій, які надають послуги з централізованого водо-, тепlopостачання і водовідведення. На наш погляд, це є одним із шляхів деполітизування тарифоутворення й вирішення питань, пов'язаних з удосконаленням системи ціноутворення на ринку комунальних послуг, який зможе запобігти стрімкому підвищенню тарифів.

Законом передбачено, що НКРКП є колегіальним центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Основним її завданням є здійснення державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій і суб'єктів господарювання на суміжних ринках шляхом: збалансування інтересів суб'єктів господарювання, споживачів їх товарів і послуг і держави; забезпечення прозорості і відкритості на ринках природних монополій і суміжних ринках; захист прав споживачів товарів і послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості і в достатньому обсягу за економічно обґрунтованими цінами, а також стимулювання підвищення їх якості і задоволення попиту на них.

Також до завдань НКРКП відноситься формування і забезпечення прогнозованості цінової і тарифної політики на ринках, які перебувають у стані природної монополії і суміжних ринків, сприяння впровадженню стимулюючих методів регулювання цін; забезпечення самоокупності діяльності суб'єктів природних монополій

і суб`єктів господарювання на суміжних ринках; забезпечення рівних можливостей для доступу споживачів до товарів (послуг) на ринках, які перебувають у стані природних монополій; обмеження впливу суб`єктів природних монополій на державну політику і сприяння конкуренції на ринках, суміжних ринках, які перебувають у стані природної монополії, з метою забезпечення ефективного функціонування відповідних галузей.

Крім того, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 липня 2008 р. №932-р схвалено Концепцію розвитку системи державного регулювання діяльності суб`єктів природних монополій на ринку комунальних послуг, якою передбачається здійснити низку заходів з удосконалення державного регулювання діяльності суб`єктів природних монополій на ринку комунальних послуг. Цей крок повинен сприяти нівелюванню можливості природних монополій завищувати тарифи на свої послуги, позбавляючи комунальні підприємства стимулу щодо зменшення своїх витрат шляхом модернізації виробництва, запровадження новітніх технологій, що неминуче призводить до зниження інноваційної діяльності, підвищення рівня зношеності основних засобів виробництва, зокрема, мереж за допомогою яких надаються послуги. Це стає основною причиною зростання кількості аварій і, як наслідок, зниження якості послуг природних монополій, невідповідності їх нормативним показникам, ще більшому зростанню собівартості виробництва (зокрема за рахунок зростаючої вартості витрат на ліквідацію аварій).